

βολήν ὡς συντάκτης μὲν μέχρι τοῦ 1932 ὡς ἀρχισυντάκτης δὲ καὶ Διευθυντῆς αὐτοῦ ἐπὶ πλεόν ἢ 20 ἔτη, ἀπὸ τὸ 1932 - 1953.

Μετὰ τὴν ἀνταλλαγὴν τῶν πληθυσμῶν τῶν Ἑλλήνων τῆς Τουρκίας καὶ τῶν Τούρκων τῆς Ἑλλάδος οἱ Πόντιοι ἔχουν διασπαρῆ εἰς ὅλην τὴν Ἑλλάδα, ὅπου ἔχουν ἐγκατασταθῆ, καὶ εἰς τὴν Μακεδονίαν, εἰς συνοικισμοὺς ἀκραιφνεῖς ὁμοιογενεῖς, ἐξακολουθεῖ ἀκόμα ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ ὁμιλῆται ἢ διάλεκτος αὕτη ὅπως ἄλλοτε καὶ εἰς τὸν Πόντον, ὅπου ἀνεμείχθησαν μὲ ἄλλους πρόσφυγας, ὅπως ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Θράκῃ. Ἐκεῖ δὲν εἶναι πλέον ἀκραιφνής· εἰς ἄλλα δὲ ἑλληνικὰ μέρη συντελέσθη ἢ θὰ συντελεσθῆ ἢ ἀφομοίωσις πρὸς τὸ ἐκεῖ ὁμιλούμενον ἑλληνικὸν ἰδιώμα. Θὰ ἐπιζήσουν ἴσως ἐκ τῆς Ποντιακῆς διαλέκτου τὰ ἰδιώματα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Ὀφρεως καὶ Τόνγιας, περιφερειῶν τῆς Τραπεζοῦντος, διότι οἱ ἑλληνόφωνοι κάτοικοι αὐτῶν, ἀπόγονοι ἐξισλαμισθέντων Ἑλλήνων, δὲν ὑπήχθησαν εἰς τὴν ἀνταλλαγὴν ἐπειδὴ ἦσαν Μουσουλμᾶνοι τὸ θρησκευμα.

Τελειώνω τὰς ὀλίγας αὐτὰς λέξεις διὰ τὸ ἀξιόλογον τοῦτο γλωσσολογικὸν ἔργον τονίζων τὴν ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης μεθ' ἧς πρόειπε νὰ ἀκούεται πάντοτε τὸ ἐπιστημονικὸν ὄνομά του καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ φήμη τοῦ Ἑλληνοσπουδαστοῦ Κληρικῶ, ὅστις προετίμησε νὰ παραμείνῃ ἀπλοῦς ἐκκλησιαστικὸς λειτουργός, ἐν τῷ Ἀμαλισεῖω, νὰ διακονήσῃ ὅμως μὲ ὑψηλὴν καὶ αὐτόχροημα θρησκευτικὴν ἀφοσίωσιν εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἐπιστήμην καὶ εἰς τὰ ἑλληνικὰ Γράμματα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ ΑΝΤΕΠΙΣΤΕΛΛΟΝΤΟΣ ΜΕΛΟΥΣ

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΑ. — Σύντομον Χρονικὸν τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου, ὑπὸ
Χ. Δ. Ἀβγερινῶ*

Ἐν ἔτει 1798 ἰδρύετο διὰ Διατάγματος τοῦ στρατηγοῦ Ναπολέοντος Βοναπάρτου, ἐκδοθέντος ἐν Καΐρω, τὸ πρῶτον ἐν Αἰγύπτῳ ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἰνστιτούτον τῆς Αἰγύπτου» (Institut d'Égypte).

Τὸ ἴδρυμα τοῦτο, ἀνέφερε τὸ ἐκδοθὲν τότε διάταγμα, ὄφειλε νὰ ἀσχοληθῆ κυρίως μὲν μὲ τὴν πρόοδον καὶ τὴν διάδοσιν ἐν Αἰγύπτῳ τῶν ἐπιστημονικῶν φώτων, κατὰ δεύτερον δὲ λόγον, νὰ ἐπιδοθῆ εἰδικώτερον εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν πορισμάτων τὰ ὅποια θὰ προέκυπτον ἐκ τῆς ἐρεύνης τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν, τῶν βιομηχανικῶν συνθηκῶν καὶ τέλος τῆς ἱστορίας τῆς Αἰγύπτου.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἤδη τοῦ καρδινάλιου Richelieu καὶ τοῦ πολλοῦ Colbert, ἐπεκράτησεν ἐν Γαλλίᾳ ἡ παράδοσις, ὅπως πᾶσα διπλωματικὴ, ἐμπορικὴ ἢ στρατιω-

τική ἀποστολή συνοδεύεται ὑπὸ ομάδος διακεκριμένων ἐπιστημόνων, ἐπιφορτισμένων μὲ τὴν μελέτην τῶν συνθηκῶν τῆς χώρας δι' ἣν αὕτη προωρίζετο.

Ὁ Βοναπάρτης ἠκολούθησε τὴν παράδοσιν ταύτην, χάρις δὲ εἰς τὴν μεγαλοφυΐαν του, διείδε τὴν ἰδιαιτέραν σημασίαν ἣν παρουσίαζεν ἡ ἀφορῶσα εἰς ἀρχαίαν καὶ ἱστορικὴν χώραν, ὡς ἡ Αἴγυπτος, ἐπιστημονικὴ ἔρευνα, ἣν καὶ ἐπεδίωξε διὰ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου καὶ τῆς ἐν αὐτῷ συγκεντρώσεως τῶν ἐπιστημόνων, οἵτινες μετέσχον τοῦ ἐστρατευτικοῦ σώματος. Τὰ πράγματα ἐδικαίωσαν συντόμως τὰς προβλέψεις του καὶ τὰς ἐλπίδας του.

Τρεῖς ἡμέρας μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ ἰδρυτικοῦ Διατάγματος, περιστοιχούμενος ὑπὸ τῶν ὀνομασθέντων τακτικῶν μελῶν τοῦ Ἰνστιτούτου, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑπῆρχον *ἐπίλεκτοι ἰατροί* (Larrey, Desgenettes, Savaresi, Bruant, Rouyer) *ζωολόγοι* (Etienne Geoffroy Saint Hilaire, Marie-Jules-César de Savigny), *βοτανολόγοι* (Delille, Coquebert), *μαθηματικοὶ καὶ ἀστρονόμοι* (Monge, Fourier, Jomard, Nouet, Costaz, Girard, Lepère, Leroi, Malus, Quesnot, Say, Lancret, Remi-Raige, Jollois, Devilliers, Jacotin, Coutelle), *πολιτικοὶ μηχανικοὶ* (Lepère, Martin) καὶ τέλος *αἰγυπτιολόγοι καὶ καλλιτέχναι*, ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς λειτουργίας τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ προήδρευσε τῆς πρώτης συνεδρίας τῶν μελῶν αὐτοῦ, ἣτις ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Μχμελούκου Hassan Kâchef, κειμένην οὐχὶ μακρὰν τῆς σημερινῆς μονίμου ἔδρας τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου. Πρῶτος πρόεδρος ἐξελέγη ὁ μαθηματικὸς Monge, ἀντιπρόεδρος αὐτὸς οὗτος ὁ Βοναπάρτης, ἰσόβιος δὲ γενικὸς γραμματεὺς ὁ Fourier.

Ἡ σύνθεσις καὶ ἡ λειτουργία τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου ἐγένετο κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Ἐθνικοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου τῶν Παρισίων, πρὸς τὰς ἀρχὰς καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ ὁποίου καὶ προσηρμόσθη. Δυστυχῶς τὰ ἐπίσημα πρακτικὰ τῶν πρώτων συνεδριάσεων δὲν διεσώθησαν. Χάρις ὅμως εἰς τὴν ἔκδοσιν πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν ὑπὸ ἐταίρων τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου (Legrain, Pallary, Guémard, Munier, Charles-Roux καὶ ἄλλων), κατωρθώθη νὰ περισυλλεγῇ τὸ σύνολον σχεδὸν τῶν οὐσιωδῶν στοιχείων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ ἱστορικὸν αὐτοῦ.

Τρία ἔτη μετὰ τὴν ἴδρυσίν του τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Αἰγύπτου ἔπαυσε νὰ λειτουργῇ ὡς ἐπιστημονικὸν ἴδρυμα, δεδομένου ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν μελῶν του εἶχεν ἐπανέλθει εἰς Γαλλίαν ἕνεκα τῆς ἐξ Αἰγύπτου ἀποχωρήσεως τοῦ ἐστρατευτικοῦ σώματος (7 Αὐγούστου 1801).

Κατὰ τὸ τριετὲς ὅμως διάστημα τῆς ἐν Αἰγύπτῳ παραμονῆς των τὰ μέλη τοῦ Ἰνστιτούτου ἐπεδόθησαν μετὰ ζήλου καὶ αὐταπαρνήσεως εἰς τὴν ἔρευναν καὶ μελέτην ὅλων σχεδὸν τῶν ἐπιστημονικῶν κλάδων. Ἡ ἐργασία αὕτη διεξήγετο μετὰ δυσκο-

λιών, πολλάκις με κίνδυνον τῆς ζωῆς τῶν ἐρευνητῶν, ἐν μέσῳ πολεμικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπαναστάσεων καὶ ἐπιδημιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐμαστιζετο ἡ χώρα κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην.

Παρ' ὅλους ἐν τούτοις τοὺς κινδύνους τούτους κατώρθωσαν νὰ συλλέξουν τὰ ἀναγκαιοῦντα στοιχεῖα, νὰ συντάξουν μεταγενεστέρως (μετὰ ὀκταετίαν περίπου) καὶ νὰ δημοσιεύσουν τὸ μνημειῶδες καὶ αἰδίου καταστὰν ἔργον «Περιγραφή τῆς Αἰγύπτου» (Description de l'Égypte), τὸ ὁποῖον ἐπραγματεύετο τὸ σύνολον σχεδὸν τοῦ ἐπιστητοῦ ἐν σχέσει πρὸς τὴν Αἴγυπτον.

Ὅτω, οἱ μὲν ἱατροὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς ἐμελέτησαν τὰς λοιμώδεις νόσους, αἵτινες ἐνδημικῶς ὑφίστανται ἐν αὐτῇ. Οἱ βοτανολόγοι ἐνέκυψαν εἰς τὴν σπουδὴν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ ἐδάφους, τῆς χλωρίδος τῆς Αἰγύπτου, τῆς ἀνατομίας καὶ φυσιολογίας τῶν φυτῶν καὶ τῶν καιρικῶν μεταβολῶν τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κλίματος. Ἐμελέτησαν ὡσαύτως τὴν ζωτικότητα τῶν φυτῶν τῆς ἐρήμου, προερχομένην ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι ταῦτα εἶναι προικισμένα διὰ κυττάρων, τὰ ὁποῖα καλύπτουν ἐπιπολαίως τὸν φλοιὸν των καὶ ἐκκρίνουν ἄλλας τι, ὅπερ ἔχει τὴν ιδιότητα νὰ ἀπορροφᾷ ὑγρασίαν ἐκ τοῦ ἀέρος καὶ νὰ συντελῇ εἰς τὴν διατήρησίν των ἐν τῇ ζωῇ. Ἐξ ἄλλου, τὸ γνάφαλλον τῶν φυτῶν τούτων ἐγένετο πυκνότερον καὶ παχύτερον, ἢ ἀνατομικῆ των κατασκευὴ μετεβάλλετο διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ταχεῖαν ἐξάτμισιν ἐκ τῆς θανάσιμου ξηρότητος τοῦ Αἰγυπτιακοῦ κλίματος.

Οἱ ζωολόγοι Geoffroy καὶ Savigny ἐμελέτησαν 1500 εἶδη ἀσπονδύλων ζώων καὶ τὰ πορίσματα τῆς ἐργασίας των περιέλαβον εἰς τοὺς δύο δημοσιευθέντας ἄτλαντάς των. Ἀξιοσημείωτον εἶναι, ὅτι, καίτοι παρῆλθε εἰς καὶ ἡμισυ αἰῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, οὐδόλως ἐμειώθη τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου διὰ τὰ συμπεράσματα τῶν ἐρευνῶν των. Δυστυχῶς ἐπλήρωσαν ἀκριβὰ τὸν ἐπιστημονικὸν των ζῆλον, διότι προσεβλήθησαν ἀμφότεροι ὑπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς ὀφθαλμίας καὶ παρέμειναν μέχρι τοῦ τέλους τοῦ βίου των ἐν πλήρει τυφλότητι.

Ἐκ τῶν μαθηματικῶν ὁ Monge, ὁ ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ δημιουργὸς τῆς παραστατικῆς Γεωμετρίας, ἐκτὸς τῶν ἄλλων δημοσιευμάτων του, ἔδωκε καὶ τὴν ἐξήγησιν τοῦ ἀντικατοπτρισμοῦ.

Ὁ Fourier ἠσχολήθη ἰδιαιτέρως μετὰ τὴν θερμότητα καὶ τὸν ἠλεκτρισμόν. Καὶ πολλοὶ ἄλλοι μαθηματικοὶ καὶ ἀστρολόγοι ἔδωκαν τὴν λύσιν διαφόρων προβλημάτων. Ἐξ ἄλλου, οἱ πολιτικοὶ μηχανικοὶ τῆς ἐπιστημονικῆς ἀποστολῆς καὶ ἑταῖροι τοῦ Ἰνστιτούτου ἠσχολήθησαν μετὰ τὰ προβλήματα τῆς ἀρδεύσεως τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου καὶ ἔθεσαν τὰς βάσεις τῆς μετέπειτα ἐκτελέσεως μεγάλων ἀρδευτικῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ἠλλάξαν ἄρδην τὰς οικονομικὰς συνθήκας τῆς χώρας. Τέλος οἱ ἀρχαιολόγοι ἐμελέτησαν τὰ λείψανα τῆς ἀρχαιότητος καὶ τὰ μεγαλοπρεπῆ μνημεῖα (τῆς φαραωνι-

κῆς ἐποχῆς) καὶ ὑπῆρξαν οὕτω οἱ πρόδρομοι τῆς ἀνακαλύψεως ὑπὸ τοῦ Champollion τῆς κλειδῶς τῆς ἱερογλυφικῆς γραφῆς (1822).

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἐν περιλήψει ἡ πνευματικὴ κίνησις τῆς μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1798 - 1809 περιόδου, ἥτις ἔκλεισε μὲ τὴν ἔκδοσιν τῆς «Περιγραφῆς τῆς Αἰγύπτου». Κατὰ τὴν ἐπακολουθήσαντα πεντηκονταετίαν, βλέπομεν ἀναφαινομένας δύο ἐπιστημονικὰς ἐταιρείας ἐν Αἰγύπτῳ: τὴν Αἰγυπτιακὴν Ἐταιρείαν, ἰδρυθεῖσαν κατὰ τὸ 1836, καὶ τὴν Φιλολογικὴν Ἐταιρείαν, τὸ 1846. Τὰ μέλη τῶν ἐπιστημονικῶν τούτων ἐταιρειῶν ἀπετελοῦντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀπὸ Ἑλλήνων, Γάλλων καὶ Γερμανοῦς.

Ἐν ἔτει 1859, ἡ Αἰγυπτιακὴ κυβέρνησις ἀντελήφθη τὴν σπουδαιότητα ἣν ἐνεῖχεν ἡ περαιτέρω σπουδὴ τῶν ἱστορικῶν μνημείων τῆς κοιλάδος τοῦ Νείλου, καθ' ὅσον ἡ ἀρχαιολογικὴ ἔρευνα ἐπ' αὐτῶν ἀνεκόπη σχεδὸν μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν μελῶν τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου, αἱ δὲ σχηματισθεῖσαι ἐν τῷ μεταξὺ δύο ἐπιστημονικαὶ ἐταιρεῖαι δὲν ἀπέδωκαν τὰ ἀναμενόμενα ἀποτελέσματα. Ἐκτὸς τούτου, ἐπεζήτησε διὰ τῆς δημιουργίας μιᾶς Ἀκαδημίας ἢ Ἰνστιτούτου, τὸ μὲν νὰ δώσῃ ὠθησιν εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας, τὰ γράμματα, τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ τὰς καλὰς τέχνας, πρὸς ἐξύψωσιν τοῦ ἐπιστημονικοῦ ἐπιπέδου τῆς χώρας, τὸ δὲ νὰ ἐλέγχῃ οὕτω καὶ νὰ καθοδηγῇ τὴν λειτουργίαν τῶν ἄλλων ἐκπαιδευτικῶν ἰδρυμάτων αὐτῆς. Συγχρόνως, ὁμὰς ἐπιστημόνων, εὐρισκομένων κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως (Koenig, Mariette, Thurnburn, Maspero, Schnepf, Schweinfurth, Sickenberger, Mahmoud Said), ἔχουσα δὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸ μόνον ἐπιζῶν μέλος τοῦ παλαιοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου, τὸν Jomard, ἐγένετο ὁ διαπρύσιος κῆρυξ καὶ ἐμπνευστὴς τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου.

Τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι τὴν 6ην Μαΐου τοῦ 1859 ἐπανιδρύθη τὸ Ἰνστιτούτον, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὴν φορὰν ταύτην, ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ ἀντιβασιλέως Mohamed Said. Ὡς λόγον τῆς ἐκλογῆς τῆς τελευταίας πόλεως ἔφερον οἱ ἰδρυταὶ του, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἀλεξάνδρεια ἦτο τὸ πλησιέστερον κέντρον τῆς Αἰγύπτου διὰ τὴν ἐπικοινωνίαν αὐτῆς μετὰ τῶν Δυτικῶν χωρῶν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὴν ἐν αὐτῇ ὑπαρξιν μιᾶς συγκεκροτημένης καὶ δραστηρίας Εὐρωπαϊκῆς παροικίας. Τὸ ἔμβλημα τοῦ νέου Ἰνστιτούτου ἦτο «Ἑνωσις καὶ Πρόοδος», ὅπερ ἐσήμαινεν ὅτι τὰ μέλη τοῦ νεοῖδρυθέντος Ἰνστιτούτου ἠθέλησαν νὰ δημιουργήσουν ἕνα σύνδεσμον μεταξὺ ὅλων τῶν ἐν τῇ χώρᾳ ἐθνικοτήτων, ὡς καὶ μεταξὺ ὅλων τῶν μελῶν τῆς ἀνθρωπίνης οἰκογενείας.

Περιελάμβανε τὸ Ἰνστιτούτον τοῦτο τέσσαρας τάξεις:

- 1) Τὴν τάξιν τῶν Γραμμάτων, Καλῶν Τεχνῶν καὶ Ἀρχαιολογίας.
- 2) Τὴν τάξιν τῶν Ἠθικῶν καὶ Πολιτικῶν ἐπιστημῶν,
- 3) Τὴν τάξιν τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ
- 4) Τὴν τάξιν τῆς Ἱατρικῆς, Ἀγρονομίας καὶ Φυσικῆς Ἱστορίας.

Τὸ νεοϊδρυθὲν Ἰνστιτούτον ἀπετελέσθη ἐκ πενήντα μελῶν, ἀποκληθέντων ἐνδημούντων μελῶν (ἄργότερον μετωνομάσθησαν εἰς τακτικὰ μέλη), πενήντα ἐπιτίμων μελῶν (ἀποκληθέντων μετέπειτα προσέδρων μελῶν) καὶ τέλος ἐκ πενήντα ἀντεπιστελλόντων μελῶν, εὐρισκομένων ἐν Αἰγύπτῳ ἢ ἐκτὸς αὐτῆς. Αἱ ἀνακοινώσεις ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐγένοντο, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, γαλλιστί, σπανιώτερον ἀγγλιστί, γερμανιστί ἢ ἰταλιστί. Ἐδημοσιεύοντο δὲ αἱ ἀνακοινώσεις αὗται εἰς τὸ ἐνιασίως ἐκδιδόμενον δελτίον τοῦ Ἰνστιτούτου. Ὅσαι τῶν ἀνακοινώσεων ἦσαν ἐκτεταμέναι εἰς περιεχόμενον ἐδημοσιεύοντο εἰς χωριστὰ τεύχη ὑπὸ τύπον ὑπομνημάτων (Mémoires). Τὸ ἐπανιδρυθὲν Ἰνστιτούτον ὠνομάσθη κατ' ἀρχὰς «Αἰγυπτιακὸν Ἰνστιτούτον» ἀντὶ «Ἰνστιτούτον τῆς Αἰγύπτου», καὶ τοῦτο ἐξ αἰσθήματος μετριοφροσύνης καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν ἐπιστημονικὴν αἴγλην τῶν ἀποτελούντων τὸ ἀρχικὸν Ἰνστιτούτον. Ἀπετέλεσεν ὅμως τοῦτο τὸν ἐνωτικὸν κρίκον πρὸς τὸ προηγούμενον καὶ ἐξηκολούθησε τὰς ἐπιστημονικὰς ἐργασίας ἐκείνου, ὅς καὶ ἐν πολλοῖς συνεπλήρωσε. Κατὰ τὸ 1880 τὸ Ἰνστιτούτον μετεφέρθη ἐξ Ἀλεξανδρείας εἰς τὸ Κάϊρον διὰ Σουλτανικοῦ Διατάγματος, τέλος δὲ τὸ 1918 μετωνομάσθη καὶ πάλιν εἰς «Ἰνστιτούτον τῆς Αἰγύπτου». Κατὰ τὴν δευτέραν ταύτην περίοδον, τῆς ἐπανιδρύσεως τ. ἔ. τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ τῆς ἀρχαιμένης ἐπιστημονικῆς του δράσεως, ἀπαντῶμεν διὰ πρώτην φορὰν ὀνόματα Ἑλλήνων μεταξὺ τῶν μελῶν αὐτοῦ. Ὡς ἰδρυτικά μὲν μέλη σημειούμεν τὴν Α. Μ. τὸν Πατριάρχην Ἀλεξανδρείας Καλλίνικον, τὸν πατριαρχικὸν του ἐπίτροπον Ἀρχιμανδρίτην Εὐγένιον, τὸν ἐν Κάϊρῳ Ἑλληνα πρόξενον Σπανόπουλον καὶ τὸν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πολιτικὸν μηχανικὸν Λεωνίδα Λιγκούνην. Κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους ἐξελέγησαν τακτικὰ μέλη τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ οἱ Ἑλληνες ἱατροὶ Καλλιάρχης καὶ Δικαῖος. Ὁ τελευταῖος, ἐργαζόμενος εἰς τὸ λοιμοκαθαρτήριον τῆς Ἀλεξανδρείας, προέβη εἰς διαφόρους ἀνακοινώσεις εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἐπὶ τῶν ἐπικρατούσων νόσων παρὰ τῇ Ἑλληνικῇ παροικίᾳ Ἀλεξανδρείας καὶ παρέσχε διαφόρους στατιστικὰς ἀσθενῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοτικοῦ Νοσοκομείου τῆς πόλεως. Ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος ἐξελέγη κατὰ τὸ 1859 καὶ ὁ ἱατρὸς Καραθεοδωρῆς, μέλος τῆς ἱατρικῆς Ἀκαδημίας Κωνσταντινουπόλεως. Κατὰ τὸ 1860 ἐξελέγη ὡς τακτικὸν μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ὁ Ἑλληὴν ἱατρὸς Νεροῦτσος. Οὗτος ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν ἐπιτροπὴν τῶν δημοσιευμάτων αὐτοῦ καὶ προέβη εἰς πολλαπλᾶς πρωτοτύπους ἀνακοινώσεις, ἀναγομένης ὅμως κυρίως εἰς τὴν ἀρχαιολογίαν καὶ εἰδικώτερον εἰς τὴν δη-

μοσίευσιν και έρμηνείαν αρχαίων έλληνολατινικῶν έπιγραφῶν, άνευρεθεισῶν εἰς άνασκαφάς, ένεργηθείσας ύπό τοῦ Ίνστιτούτου. Ήπίσης άνεκοίνωσε πραγματείαν έπί τῶν Πυγμαίων και έτέραν έπί τοῦ γεγονότος, ότι πρῶτος ό ιατρὸς Gueber παρετήρησε τὸ σχιστόσωμα τὸ αἱματόβιον. Μεταγενεστέρως, τὸ 1879, εξέλέγη ὡς άντεπιστέλλον μέλος τοῦ Ίνστιτούτου ό ιατρὸς Β. Ἀποστολίδης, εκ Καΐρου, ὅστις άνεκοίνωσε πρωτοτύπους έργασίας, έπί θεμάτων εκ τῆς Ἑλληνικῆς αρχαιολογίας κυρίως, ὡς και συγκριτικὴν έθνολογικὴν μελέτην του περι τῶν Πελασγῶν, Ἀλβανῶν και Ἑλλήνων. Μεταξὺ τῶν Γαλλικῆς καταγωγῆς μελῶν τοῦ νέου Ίνστιτούτου έπεδόθησαν και διεκρίθησαν εἰς τὴν σπουδὴν τῆς Αἰγυπτιολογίας πολλοί, εξ ὧν ιδιαίτέρως μνημονευτέος τυγχάνει ό Mariette. Μετακληθεὶς ύπό τοῦ Said Pacha, προέβη έπί εικοσαετίαν περίπου (1858 - 1881) εἰς άλλεπαλλήλους άνασκαφάς εἰς Sakhara, Ἀβυδον και Θήβας· μετέπειτα ὠργάνωσε τὴν ύπηρεσίαν τῶν αρχαιοτήτων και τέλος ἱδρυσεν τὸ Μουσεῖον τοῦ Bulak. Τὸν Mariette διεδέχθη ό Maspero, ὅστις διηύθυνεν συγχρόνως και τὸ νεοἱδρυθὲν εν Καΐρῳ Γαλλικὸν Ίνστιτούτον τῆς Ἀνατολικῆς Ἀρχαιολογίας. Αἱ πυραμίδες τῆς Sakhara ἠνεώχθησαν παρ' αὐτοῦ και επέτρεψαν τὴν μελέτην τῶν εν αὐταῖς έπιγραφῶν, τὰς ὁποίας πρῶτος μετεγλώττισεν και έδημοσίευσεν. Τὸν Maspero διεδέχθη ό Grébaud, ὅστις έμελέτησεν τὰ τῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ Ἀμμωνος. Ἀκολουθεῖ ό Morgan, ὅστις ένήργησεν άνασκαφάς εἰς τὸν ναὸν τοῦ Φθὰ (Ptah) εἰς τὴν Μέμφιδα. Ὁ ἴδιος ανέλαβεν τὴν τακτοποίησιν τοῦ καταλόγου τῶν μνημείων τῆς Ἀνω Αἰγύπτου. Ἐπίσης ένήργησεν και άλλας άνασκαφάς εἰς τὴν Sakhara και ανέκάλυψεν τοὺς τάφους τοῦ Mera και Kabin, εντὸς τῶν ὁποίων άνεῦρε πολύτιμα κτερίσματα. Τὸν Morgan διεδέχθη ό Loret, ὅστις ανέκάλυψεν τοὺς τάφους τοῦ Τουθμῶσεως (Thotmas) και τοῦ Ἀμενόφεως (Amenophis II). Ὡσαύτως ό E. Brugsch, ό Buriant, ό M. Brugsh και ό Daressy προήγαγον σημαντικῶς διὰ τῶν έργασιῶν των τὴν Αἰγυπτιολογίαν. Συγχρόνως ὁμας ιατρῶν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εξέχουσιν θέσιν κατεῖχον οἱ παρασιτολόγοι Sonsino και Fourquier, ἡσχολήθησαν με τὴν μελέτην διαφόρων τροπικῶν νόσων. Ὁ καθηγητὴς Sonsino, εκτὸς τῶν άλλων άνακοινώσεων εἰς τὸ Ἰ. τῆς Α., παρουσίασεν και μελέτην έπί τῆς νηματιάσεως τοῦ Bancroft έπί τοῦ άνθρώπου, ὡς και έπί τῆς βοῴδου σχιστοσωμιάσεως. Ὁ Fourquier μετὰ τοῦ Osman Ghaleb προέβησαν εἰς ενδιαφερούσας άνακοινώσεις έπί τῶν παρασιτικῶν νόσων, έπικρατουσῶν ενδημικῶς εν Αἰγύπτῳ.

Κατὰ τὰς αρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος ό αριθμὸς τῶν Αἰγυπτίων τακτικῶν μελῶν τοῦ Ίνστιτούτου ἤρχισεν αυξανόμενος. Ἐνῶ άλλοτε ό αριθμὸς των, συγκριτικῶς πρὸς τὰ ξενικῆς καταγωγῆς μέλη, ἦτο μικρὸς, κατὰ τὰς αρχὰς τοῦ 20οῦ αἰῶνος ανῆλθεν εἰς τὸ τρίτον τοῦ συνόλου. Μεταγενεστέρως υπερέβη τὸ ἡμισυ περίπου τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ ιδρύματος. Εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ἡ εν τῷ μεταξὺ ἱδρυσις Πανε-

πιστημίων και διαφόρων άνωτέρων Σχολών εν Αιγύπτω, ως και ή άθρόα μετεκπαίδευσις Αιγυπτίων εις τὸ έξωτερικόν.

Έν τούτοις και κατά τὸν 20όν αἰώνα εις τήν προαγωγήν τῆς Αἱγυπτιολογίας κύριον ρόλον έξηκολούθησαν νά διαδραματίζουσι οἱ εκ τῶν τακτικῶν μελῶν τοῦ Ίνστιτούτου Γάλλοι τήν ἐθνικότητα. Οὗτοι εἴτε μετεκαλοῦντο ὑπὸ τῆς Αἱγυπτιακῆς Κυβερνήσεως και ἐτοποθετοῦντο ὑπ' αὐτῆς εις τὰ διάφορα Μουσεῖα τῆς χώρας, εἴτε ἀπεστέλλοντο ως διευθυνταὶ ἢ ἐταῖροι τοῦ εν Καίρῳ ἰδρυθέντος εν τῷ μεταξὺ Γαλλικοῦ Ίνστιτούτου τῆς Ἀνατολικῆς ἀρχαιολογίας. Μεταξὺ τούτων ἄξιος ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ὁ καθηγητῆς P. Jouguet, ἐπιφανῆς ἱστορικὸς τῆς Ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος και ἐξ ἴσου ἐπιφανῆς παπυρολόγος. Διετέλεσε μέλος τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν και ἔλαβε μέρος εις τὰς ἀνασκαφὰς τῆς Δήλου και τῶν Δελφῶν. Ὁ διευθυντῆς τοῦ Γαλλικοῦ Ίνστιτούτου Καίρου Bouriant ἐζήτησε παρὰ τῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν ἕνα συνεργάτην, ὁ ὁποῖος νά ἀσχοληθῆ με τήν ἑλληνορωμαϊκὴν ἀρχαιολογίαν και εἰδικώτερον τήν παπυρολογίαν, ως τοιοῦτος δ' ἐπέλεγε ὁ Jouguet. Παρὰ τὰς ἀντιξόους περιστάσεις τὰς ὁποίας ἀντιμετώπισεν εν Καίρῳ, κατώρθωσε νά προσαρμοσθῆ πρὸς τήν νέαν ἐπιστημονικὴν του κατεύθυνσιν, εις ἣν και διέπρεψεν ἰδιαιτέρως. Περὶ τούτου μαρτυροῦν τόσον αἱ ἐπιστημονικαὶ του ἐπιτεύξεις εις τὸ πεδίον τῆς ἱστορίας τῆς Αἱγύπτου κατά τήν Ἑλληνορωμαϊκὴν περίοδον (Ἡ κοινοτικὴ ζωὴ εις τήν Ρωμαϊκὴν Αἴγυπτον - Ἡ Πτολεμαϊκὴ Αἴγυπτος - Ὁ ἐξελληνισμὸς τοῦ ἀρχαίου κόσμου κλπ.) και τὸ τῆς ἐκδόσεως παπυρικῶν κειμένων (Πάπυροι τῆς Αἴλλης - Πάπυροι τῆς Θεαδελφείας - Πάπυροι τοῦ Ζήνωνος κλπ.), ὅσον και οἱ τίτλοι και αἱ τιμαί, τῶν ὁποίων ἐπαξίως ἔτυχε διὰ τήν ἐπιστημονικὴν του δρᾶσιν (Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Αἴλλης, Καθηγητῆς τῆς Σορβόννης, μέλος τῆς Ἀκαδημίας τῶν Παρισίων, Διευθυντῆς τῆς Γαλλικῆς ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Καίρου, ξένος ἐταῖρος τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν, Πρόεδρος τῆς εν Καίρῳ Παπυρολογικῆς Ἑταιρείας, Τακτικὸν μέλος τοῦ Ίνστιτούτου τῆς Αἱγύπτου, οὔτινος διετέλεσε δις Πρόεδρος). Και μετὰ τήν ἀποχώρησίν του εκ τῆς ἐνεργοῦ ὑπηρεσίας ἐδίδαξεν εις τὰ Πανεπιστήμια Καίρου και Ἀλεξανδρείας, ἡσχολήθη δὲ συγχρόνως μετὰ νεανικῆς ὄντως δραστηριότητος και μέχρι τοῦ θανάτου του (1949) εις τήν ὀργάνωσιν τοῦ Διεθνoῦς Ίνστιτούτου Ἑλληνιστικῶν Σπουδῶν εν Ἀλεξανδρείᾳ, ὀφειλομένου εις τήν ἔμπνευσιν και τήν ἐνεργὸν συμπαράστασιν τοῦ Πρίγκιπος Πέτρου τῆς Ἑλλάδος. Ὁ θάνατος τοῦ Jouguet ἐματαίωσε τήν περαιτέρω πραγματοποίησιν τῆς ἰδέας τοῦ Πρίγκιπος, ἐξ ἧς πολλὰ θὰ εἶχε νά ὠφεληθῆ ἢ ἔρευνα τοῦ Ἑλληνιστικοῦ κόσμου. Μαθητῆς και συνεχιστῆς τοῦ ἔργου τοῦ Jouguet, ἀντάξιος τοῦ διδασκάλου, τυγχάνει ὁ O. Guéraud, τακτικὸν ἐπίσης μέλος τοῦ Ίνστιτούτου και Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Γαλλικῆς Ἀρχαιολογικῆς Σχολῆς Καίρου. Και ἄλλοι εκ τῶν Γάλλων τα-

κτικῶν μελῶν τοῦ Ἰνστιτούτου συνέβαλον σπουδαίως εἰς τὴν προαγωγὴν τῆς Αἰγυπτιολογίας εἰς ὅλας αὐτῆς τὰς ἐκφάνσεις, ὡς ὁ Gauthier, ὁ Wiet, ὁ Drioton, ὁ Kuentz, ὁ Lauer, ὁ Goby, ὁ Christophe καὶ ὁ Garnot.

Ἐκ τῶν ἄγγλων ἐταίρων τοῦ I. τῆς A. ἄξιοι μνείας εἶναι ὁ καθηγητῆς τῆς Φυσιολογίας Wilson, ὁ διευθυντῆς τοῦ Ὀρυκτολογικοῦ Ἰνστιτούτου Little, ὁ μαθηματικὸς Graig, ὁ βοτανολόγος Balls, οἱ αἰγυπτιολόγοι Lucas καὶ Engelbach καὶ ὁ διάσημος καθηγητῆς τῆς Φυσιολογίας Anrep. Ὁ τελευταῖος ὑπῆρξεν ἀνεγνωρισμένη διεθνῶς αὐθεντία εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς κυκλοφορίας τῶν στεφανιαίων ἀρτηριῶν τῆς καρδίας.

Καὶ ἡ Ἰταλικὴ παροικία Καΐρου ἀντεπροσωπεύετο ἐπαξίως εἰς τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Αἰγύπτου ὑπὸ τῶν καθηγητῶν τῆς Νομικῆς Arangio - Ruiz, Andreae, Sammarco, Ricci, Ferrante, τοῦ καθηγητοῦ τῆς ἰατρικῆς Mochi καὶ ἄλλων. Ἐξ ἄλλου σημαντικῆ ὑπῆρξε κατ' αὐτὸ τὸ διάστημα ἡ ἐπιστημονικὴ δρᾶσις τῶν Αἰγυπτίων τακτικῶν μελῶν τοῦ Ἰνστιτούτου. Ἐκ τούτων ἄξιοι ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι: ὁ καθηγ. τῆς φιλολογίας Loutfi el Said, τέως Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Καΐρου καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου ἐπὶ μίαν χρονικὴν περίοδον, ἀπὸ ἐτῶν δὲ Πρόεδρος τῆς Ἀραβικῆς Ἀκαδημίας Καΐρου. Ὁ φιλόλογος καθηγητῆς Taha Hussein, βιβλίου γνώστης τῆς ἀραβικῆς, ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς φιλολογίας καὶ φιλοσοφίας, ὅστις μετέφρασεν εἰς τὴν ἀραβικὴν ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς καὶ ἀνεκηρύχθη ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Ὁ καθηγητῆς τῆς Φυσικῆς Mosharrafa, τέως Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Καΐρου, ὁ φιλόλογος Huzayyin, νῦν Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Assiut, ὁ φιλόλογος καθηγητῆς Mansour Fahmy, τέως Πρύτανις τοῦ Πανεπιστημίου Ἀλεξανδρείας, οἱ αἰγυπτιολόγοι Sami - Gabra, Togo Mina, Mohamed Moustafa, ὁ φυσικὸς Nazif, διατελέσας καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου, καὶ ὁ χημικὸς Tourky, νῦν Πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ προϊστάμενος τοῦ νεοῖδρυθέντος Ἰνστιτούτου ἐρευνῶν Καΐρου. Ἀξία προσέτι ἰδιαιτέρας μνείας εἶναι ἡ ἐπιστημονικὴ δρᾶσις δύο ἰατρῶν, καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Καΐρου καὶ τακτικῶν μελῶν τοῦ Ἰνστιτούτου. Ὁ πρῶτος εἶναι ὁ καθηγητῆς Abdel Khalek παρασιτολόγος, ὅστις ἐδημοσίευσεν περὶ τὰς 180 πρωτοτύπους ἐργασίας καὶ ὠργάνωσε τὴν ὑπηρεσίαν δημοσίας ὑγείας ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ τῆς Ὑγιεινῆς, ἐχρημάτισε δὲ καὶ διευθυντῆς τοῦ παρασιτολογικοῦ Ἰνστιτούτου Καΐρου. Συνεργάτης τούτου ὑπῆρξεν ὁ ἐντομολόγος καθηγητῆς Madwar, ὅστις ὠργάνωσε τὸν ἀγῶνα κατὰ τῆς ἐλονοσίας, ἣτις ἐμάστιζε κυριολεκτικῶς τὴν Ἄνω Αἴγυπτον, καὶ τὸ ἐντομολογικὸν Ἰνστιτούτον τῆς Agousa, ὅπερ ἀνεγνωρίσθη ὡς ἴδρυμα κοινῆς ὠφελείας παρὰ τοῦ Ὁργανισμοῦ τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν

Θά ἦτο παράλειψις, ἐάν δὲν ἀνέφερον τὸν Γερμανὸν παρασιτολόγον καθηγητὴν Loos, διατελέσαντα τακτικὸν μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου. Ὁ καθηγητὴς Loos ἦτο εἰδικὸς ἐλμινθολόγος καὶ ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν λύσιν πολλῶν προβλημάτων τῆς παρασιτολογίας ἐν Αἰγύπτῳ, ἀνεκάλυψε δὲ καὶ τὸν κύκλον τῆς εἰσβολῆς τοῦ ἀγκυλοστόμου ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τοῦτον καὶ εἰς τὸν Bilharz ἡ παρασιτολογία ὀφείλει πολλά.

Διακριμμένην ὡσαύτως θέσιν μεταξὺ τῶν ἐταίρων τοῦ Ἰνστιτούτου κατεῖχε καὶ ὁ ὀφθαλμολόγος ἰατρός Max Meyerhof, ὅστις ἠσχολήθη κυρίως μὲ τὴν ἱστορίαν τῆς ἰατρικῆς τῶν Ἀράβων καὶ μετέφρασεν ἐκ τῆς Ἀραβικῆς εἰς τὴν Γερμανικὴν ἢ τὴν Γαλλικὴν διάφορα χειρόγραφα Ἀράβων συγγραφέων, ἀναγόμενα εἰς τὴν ἰατρικὴν ἢ καὶ τὴν φιλολογίαν, μεταξὺ τῶν ὁποίων εἶναι:

1) Ἔν γλωσσάριον (γλωσσηματικὸν λεξικόν), ἰατρικοῦ περιεχομένου, συγγραφὴν ὑπὸ τοῦ Μαϊμονίδου (Maïmonide). 2) Μία ἀντιγνωμία ἰατρο-φιλοσοφική, λαβοῦσα χώραν ἐν Καίρῳ, κατὰ τὸ 444 τῆς Ἐγείρας, μετ' ἀνασκοπήσεως τῶν Ἑλληνικῶν μελετῶν ἐπὶ τοῦ Ἰσλάμ. 3) Ἐπὶ τοῦ Ἰωάννου τοῦ Γραμματικοῦ (τοῦ Φιλοπόνου) τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς ἀραβικῆς ἰατρικῆς. 4) Τέλος τῆς Σχολῆς τῆς Ἀλεξανδρείας κατ' ἐκδοχὴν ἐνίων Ἀράβων συγγραφέων. Ἐκ τῆς τελευταίας ταύτης μελέτης ἐξάγεται τὸ συμπέρασμα, ὅτι αἱ βιβλιοθήκαι τῆς Ἀλεξανδρείας δὲν ἐπυρπολήθησαν, ἀλλὰ ὑπῆρχον ἄθικτοι μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ χαλίφου Omar Ibn Abd - El - Aziz. Μεταγενεστέρως ἡ Σχολὴ τῆς Ἀλεξανδρείας μετεφέρθη πρῶτον εἰς Ἀντιόχειαν, μετέπειτα εἰς Χαρρὰν καὶ ἀργότερον εἰς Βαγδάτην. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην πόλιν ὑφίστατο αὕτη, ὡς Χριστιανικὴ Φιλοσοφικὴ Σχολή, ἡ ὁποία ἐχρησίμευε διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν πολλῶν σοφῶν μουσουλμάνων.

Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος (1901) ἔν καὶ μόνον ἐπιζῶν πρόσεδρον μέλος Ἑλληνικῆς καταγωγῆς εὕρισκετο ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῆς Αἰγύπτου, ὁ ἰατρός Ἀποστολίδης, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα συνεδέθη παραδόξως, ὡς ἐλέχθη ἤδη, πρὸς ἱστορικο-φιλολογικὴν συζήτησιν, προκληθεῖσαν ἐξ ἀνακoinώσεως γενομένης ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ Ἰνστιτούτον ἐπὶ τῆς περιφήμου Πελασγικῆς ἢ Τυρρηνικῆς ἐπιγραφῆς τῆς Λήμνου, ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀνευρεθείσης. Κατὰ τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην ὑπεστήριξεν ὁ Ἀποστολίδης, ὅτι οἱ Πελασγοὶ ἐξελληνίσθησαν καὶ ἀφωμοιώθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἀλλ' ἡ θεωρία αὕτη προεκάλεσε τὴν μῆνιν τοῦ παρακολουθοῦντος τὴν συνεδρίασιν τοῦ Ἰνστιτούτου ἀλβανίζοντος ἰατροῦ Ἀδαμίδου, ὅστις ὑπεστήριξεν ἀντιθέτως, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἀφομοιωθοῦν οἱ Πελασγοὶ ὑπὸ μικρᾶς φυλῆς, οἷα ἡ τῶν Ἑλλήνων, καὶ ὅτι ἀπόδειξιν τούτου αποτελοῦν οἱ Ἀλβανοί, γνήσιοι ἀπόγονοι τῶν Πελασγῶν. Ὁ Ἀποστολίδης ἀνταπήντησεν, ὡς εἰκός, οὕτω δὲ ἀντηλλάγησαν ὀξεῖς διαξιφισμοὶ μεταξὺ τῶν δύο ἰατρῶν ἐνώπιον τοῦ Ἰνστιτούτου, διαρκέσαντες ἐπὶ ἑπταετίαν ὄλην.

Συγχρόνως ὁμως ἐξελέγησαν τρία νέα τακτικά μέλη ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ τῆς Αἰγύπτου καὶ ἐνισχύθη οὕτως ἡ θέσις τῶν Ἑλλήνων ἐν αὐτῷ. Πρῶτος ἐξελέγη ὁ καθηγητῆς τῶν μαθηματικῶν Γ. Ἀρβανιτάκης (1902). Οὗτος, ἐκτὸς τῆς πληθύος τῶν ἀνακοινώσεων του ἐν τῷ Ἰνστιτούτῳ ἐπὶ μαθηματικῶν καὶ ἀστρονομικῶν θεμάτων, πρόεβη καὶ εἰς ἀρχαιολογικοῦ περιεχομένου ἀνακοινώσεις, ὑπῆρξε δὲ καὶ ἀρχισυντάκτης Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων τοῦ Καίρου. Τὸ ἐπόμενον ἔτος (1903) ἐξελέγη ὡς τακτικὸν μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ὁ χημικὸς Ν. Γεωργιάδης. Οὗτος διηύθυνε τὸ ὑπ' αὐτοῦ νεοἰδρυθὲν πρότυπον Βιοχημικὸν ἐργαστήριον ἐν Καίρῳ καὶ διωρίσθη ὑπὸ τῆς Αἰγυπτιακῆς Κυβερνήσεως ὡς ἐπιθεωρητῆς τῶν φαρμακείων ἐν Αἰγύπτῳ. Ὁ Γεωργιάδης διετέλεσε καὶ πρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου, ἔκαμε δὲ πολλὰς ἀνακοινώσεις εἰς αὐτὸ ἐπὶ θεμάτων τῆς ἐιδικότητός του. Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος ἐξελέγη ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου καὶ ὁ Δ. Παχουντάκης, προῖστάμενος τοῦ Ὑδροβιολογικοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Ἀλεξανδρείας, γενόμενος μετὰ πενταετίαν τακτικὸν αὐτοῦ μέλος.

Τὸ 1915, κατὰ τὴν ἐξ Αἰγύπτου διέλευσιν τοῦ μεγάλου πολιτικοῦ ἀνδρὸς Ἑλ. Βενιζέλου, τὸ Ἰνστιτούτον τῆς Αἰγύπτου, ἀκολουθοῦν τὴν παράδοσιν τοῦ Ἰδρύματος, ἀπεφάσισε νὰ ἐγγράψῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν τετιμημένων ὀνομάτων τῆς χρυσῆς βίβλου του, ἐξέλεξε δ' αὐτὸν συγχρόνως ὡς πρόσεδρον μέλος αὐτοῦ. Τὴν 21ην Ἀπριλίου τοῦ 1915, ἐν πανηγυρικῇ συνεδριάσει τοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ πρόεδρος αὐτοῦ τῷ ἐπέδωκε τὸ σχετικὸν δίπλωμα καὶ τὸ ἀναμνηστικὸν μετάλλιον. Μεταγενεστέρως καὶ ἄλλοι ἐξέχοντες Ἑλληνες ἐπιστήμονες ἐξελέγησαν ὡς πρόσεδρα μέλη τοῦ Ἰνστιτούτου, ἐν οἷς οἱ ἀκαδημαϊκοὶ καὶ καθηγηταὶ Ἀνδρέας Ἀνδρεάδης (1932), Γεώργιος Στρέϊτ (1939), Μαρίνος Γερούλανος, Σπύρος Δοντάς (1940) καὶ ὁ πρεσβευτῆς Ἀθανάσιος Πολίτης, συγγραφεὺς τῆς διτόμου ἱστορίας τοῦ Αἰγυπτιώτου Ἑλληνισμοῦ. Εἰς τὰ τακτικά ἐξ ἄλλου μέλη Ἑλληνικῆς καταγωγῆς προσετέθη καὶ ὁ νομικὸς Μ. Καλογιάννης. Ὁ Καλογιάννης διετέλεσεν ἀνώτερος δικαστικὸς ἐν Αἰγύπτῳ, βραδύτερον δὲ διωρίσθη δικαστῆς εἰς τὸ Διεθνὲς Δικαστήριον τῆς Χάγης. Διὰ τῶν ἀνακοινώσεων του ἀναγομένων εἰς θέματα τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου συνετέλεσεν ὅσον ὀλίγοι εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ Ἑλληνικοῦ ὀνόματος. Τὸ 1930 ἐξελέγη ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ὁ καθηγητῆς ἱατρὸς Π. Πετρίδης, ἀρχιχειρουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοτικοῦ Νοσοκομείου Ἀλεξανδρείας, διαδεχθεὶς τὸν πατέρα του Ἀρ. Πετρίδην, ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ὁποίου ἐφήρμοσεν ἰδίαν χειρουργικὴν μέθοδον εἰς τὰ τροπικὰ ἀποστήματα τοῦ ἥπατος. Ὁ Π. Πετρίδης κατὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον, ἐπὶ κεφαλῆς χειρουργείου ὀργανωθέντος ἐπιτοπίως παρὰ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Κυανοῦ Σταυροῦ, ἔσπευσε εἰς Μακεδονίαν διὰ νὰ προσφέρῃ τὰς ὑπηρεσίας του εἰς τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Κατὰ τὸν δεύτερον δὲ πόλεμον κατετάγη ἐθελοντικῶς εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Ναυτικὸν καὶ προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του μέχρι τέλους ὡς ἱατρὸς αὐτοῦ

μὲ τὸν βαθμὸν τοῦ ἀντιπλοιάρχου καὶ ὡς μέλος τῆς Ἀνωτάτης Ὑγειονομικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τοῦ Ἀνωτάτου Ὑγειονομικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Μετὰ ἐξαιτίαν ἐξελέγη ὡς τακτικὸν μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ὁ καθηγητῆς ἐπίσης ἱατρὸς Θ. Παπαϊωάννου, πρῶτος χειρουργὸς τοῦ Ἑλληνικοῦ Κοινοτικοῦ Νοσοκομείου Καΐρου, ἰδρυθέντος τὸ 1912 καὶ ὀργανωτῆς τοῦ Χειρουργικοῦ αὐτοῦ Τμήματος. Ἡ θητεία τοῦ Παπαϊωάννου εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Νοσοκομεῖον τοῦ Καΐρου, ἔνθα εἶχεν ὡς συνεργάτην του τὸν ἐπιφανῆ παθολόγον ἱατρὸν Κωμανὸν Πασσᾶν, προσέδωκε τοιαύτην εἰς τοῦτο αἴγλην, ὥστε νὰ θεωρῆται τὸ καλῦτερον μεταξὺ τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπὸ πολλοῦ λειτουργούντων ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν Νοσοκομείων. Ὁ δεῦτερος παγκόσμιος πόλεμος εὔρε τὸν Παπαϊωάννου, γεραρὸν ἤδη, πρόεδρον τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ. Καὶ ἀπὸ τῆς θέσεώς του ταύτης προσέφερε σημαντικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἐπιστήμην τοῦ Ἀσκληπιοῦ, ἔπεσε δὲ κυριολεκτικῶς ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντος, ἀποθανὼν ἐκ συγκοπῆς τῆς καρδίας ἐν Μανσούρα κατὰ τὴν διάρκειαν περιουσίας του πρὸς συλλογὴν ἐράνων ὑπὲρ τοῦ ἔργου τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Καὶ ἄλλος Ἕλλην ἱατρὸς ἐξελέγη ὡς ἀντεπιστέλλον μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου, ὁ οὐρολόγος Α. Διαμαντῆς, τοῦ ὁποίου αἱ ἀνακοινώσεις ἀναφέρονται εἰς τὴν θεραπευτικὴν ἀγωγὴν τῆς βιλχαρζίας. Τὸ 1947 ἐξελέγη τακτικὸν μέλος τοῦ Ἰνστιτούτου ὁ ἐντομολόγος Α. Ἀλφιέρης, διευθυντῆς τοῦ Ἐντομολογικοῦ Μουσείου τοῦ Καΐρου καὶ συγγραφεὺς πολλῶν ἐντομολογικῶν πραγματειῶν, νῦν δὲ καὶ πρῶτος ἀντιπρόεδρος τοῦ Ἰνστιτούτου¹.

Ταῦτα ὡς πρὸς τὴν ἴδρυσιν, ἐπανίδρυσιν καὶ δρᾶσιν τοῦ Ἰνστιτούτου τῆς Αἰγύπτου ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ. Ἡ ἐκ ταύτης ἀτελής κατ' ἀνάγκην ἔκθεσις, τὴν ὁποίαν εἶχατε τὴν ὑπομονὴν νὰ παρακολουθήσετε, δὲν ἐμποδίζει σοβαρῶς, ὡς ἐλπίζω, εἰς τὴν διατύπωσιν τῶν ἐξ αὐτῆς προκυπτόντων συμπερασμάτων. Δύο κυρίως εἶναι ταῦτα: Πρῶτον, τὸ γεγονός, ὅτι ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ μέχρι σήμερον πραγματοποιηθεῖσα πρόοδος καθ' ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὰς γνώσεις μας ἐπὶ τοῦ εἰς τὴν χώραν τοῦ Νείλου ἀναπτυχθέντος ἔκπαλαι πολιτισμοῦ ὀφείλεται κατὰ μέγα μέρος εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ ἀνωτάτου τούτου πνευματικοῦ Ἰδρύματος. Πράγματι, ἐὰν εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἀναγινώσκωμεν σήμερον, χάρις εἰς τὸν Champolion, τὴν ἱερογλυφικὴν καὶ τὴν δημοτικὴν γραφὴν τῶν ἀρχαίων Αἰγυπτίων μὲ τὴν ἰδίαν εὐχέρειαν, μὲ τὴν ὁποίαν ἀναγινώσκομεν τὰ Ἑλληνικὰ καὶ τὰ Λατινικὰ, ἐὰν τὰ πάσης φύσεως μνημεῖα τῆς Αἰγύπτου ἔγιναν ἤδη ἀντικείμενον μελέτης καὶ θαυμα-

1. Ἐν τῇ μεταξὺ ἀνεκινώθη ἐπισήμως ἡ γενομένη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος ἐκλογὴ ὡς προσέδρων μελῶν τοῦ Ἰδρύματος τῶν Ἀκαδημαϊκῶν Ἰ. Καλιτσουνάκη, Γ. Ἰωακείμογλου καὶ Κ. Χωρέμη.

σμοῦ ὄλων τῶν πολιτισμένων ἀνθρώπων, ἐὰν χιλιάδες παπυρικῶν καὶ ἐπιγραφικῶν κειμένων εὐρίσκωνται εἰς τὴν διάθεσιν τῶν μελετητῶν τῆς ἱστορίας καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς χώρας κατὰ τὴν Ἑλληνιστικὴν, Ρωμαϊκὴν καὶ Βυζαντινὴν περίοδον, ἐὰν ἡ Ἀραβικὴ γλῶσσα καὶ γραμματεία τῆς ἀκμῆς εὔρε τοὺς ἀρμοδιωτέρους μελετητὰς καὶ σχολιαστὰς, ἐὰν γνωρίζωμεν καλῶς τὴν φύσιν πολλῶν τροπικῶν καὶ παρασιτικῶν νόσων καὶ δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν ταύτας ἀποτελεσματικῶς, ἐὰν τέλος εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ διαπιστώσωμεν ἀξιόλογον πρῶτον καὶ διάδοσιν τῶν ἐν γένει φώτων τῆς ἐπιστήμης εἰς τὴν Αἴγυπτον κατὰ τὴν τελευταίαν ἑκατονταετίαν, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι εἰς πάντα ταῦτα συνέβαλον σημαντικῶς αἱ ἐργασίαι τῶν ἐταίρων τοῦ Ἰνστιτούτου. Πανηγυρικὴν ἄλλως τε ἀναγνώρισιν τούτου ἀπετέλεσε καὶ ἡ ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς ἑκατονταετηρίδος αὐτοῦ, τὸ 1961, σημειωθεῖσα προσέλευσις ἀντιπροσώπων τῶν περισσοτέρων Εὐρωπαϊκῶν καὶ Ἀμερικανικῶν Ἀκαδημιῶν καὶ Πανεπιστημίων.

Τὸ δεῦτερον ἀσφαλὲς συμπέρασμα εἶναι τὸ γεγονὸς τῆς σημαντικῆς συμβολῆς τῶν Ἑλλήνων ἐταίρων τοῦ Ἰνστιτούτου εἰς τὴν ἐν γένει ἐπιστημονικὴν δρᾶσιν αὐτοῦ, τοῦτο δὲ μόνον χάρις εἰς τὴν προσωπικὴν δραστηριότητα καὶ ἀξίαν ἐνὸς ἐκάστου καὶ ἄνευ οἰασθήποτε ἐπισήμου ἐνισχύσεως, ὡς συνέβαινε πολλάκις προκειμένου περὶ τῶν ἐπιστημῶν ἄλλων Εὐρωπαϊκῶν παραιοῦν. Ἐν τούτοις καὶ παρὰ τὸ εὐάριθμον ποσοστὸν ὅπερ ἀπετέλουν συγκριτικῶς πρὸς τοὺς Εὐρωπαϊκῆς καταγωγῆς ἐταίρους, κατώρθωσαν καὶ τὴν ἐπιστημονικὴν ἔρευναν νὰ προαγάγουν κατὰ τρόπον ἐπίζηλον διὰ τῶν εἰς τὸ Ἰνστιτούτον γενομένων ἀνακοινώσεων των καὶ ἄλλων ἐργασιῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ Ἑλληνικὸν ὄνομα νὰ λαμπρύνουν τόσον εἰς τὴν χώραν, ἣτις ὑπῆρξε δευτέρα πατρίς των, ὅσον καὶ διεθνῶς. Ἡ δρᾶσις των αὕτη, θεωρουμένη ἐν τῷ πλαισίῳ καὶ τῆς ἄλλης ἀξιολόγου δραστηριότητος τῶν Αἰγυπτιωτῶν Ἑλλήνων, ἐκδηλωθείσης ποικιλοτρόπως καὶ λαμπρῶς, διὰ τῆς λειτουργίας φιλολογικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν σωματείων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ καὶ Καίρῳ, διὰ τῆς ἐμφανίσεως σπουδαίων λογοτεχνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, διὰ τῆς ἰδρύσεως Σχολείων, Νοσοκομείων, Ὀρφανοτροφείων καὶ Γηροκομείων, ἀποτελεῖ ἀψευδῆ μαρτυρίαν περὶ τῆς στοργῆς καὶ ἀφοσιώσεως, μεθ' ὧν οἱ Ἕλληνες τῆς Αἰγύπτου εἰργάσθησαν καὶ διὰ τὴν πραγματικὴν καὶ διὰ τὴν θετὴν πατρίδα των.

RÉSUMÉ

Plus d' un siècle s' est écoulé depuis que, le 6 Mai 1859 exactement, sur l' initiative d' une équipe de savants, se refondait à Alexandrie l' Institut Égyptien. On comprend aisément que ses fondateurs aient cherché à l' assimiler au premier Institut d' Égypte, afin d' en continuer les tradi-

tions. Ce dernier, fondé au Caire le 20 Août 1798 par Bonaparte, fut la première institution scientifique du pays. Malheureusement, en 1801, l'Institut d'Égypte disparaissait en tant qu'institution scientifique; mais les savants qui en firent partie poursuivirent leur tâche et publièrent les résultats de leurs études dans l'ouvrage magistral constitué par la «Description de l'Égypte», paru en 1809, et traitant de toutes les branches des connaissances humaines. Revenons à 1859, date de la refondation de l'Institut Égyptien qui vit le jour à Alexandrie et fut transféré au Caire en 1880. Dès lors une collaboration scientifique internationale s'établit au grand profit de la science, du progrès et de l'humanité. L'Institut Égyptien reprenait en 1918 sa nomination primitive et redevenait l'Institut d'Égypte. L'apport à la science de l'Institut d'Égypte a constitué une contribution des plus utiles au pays.

La lecture de Bulletins et Mémoires depuis 1859 montre comment ont évolué les sciences naturelles et humaines en Égypte et comment, grâce au travail consciencieux des membres de l'Institut d'Égypte, s'est édifié un véritable monument de Science, par des travaux féconds en découvertes particulièrement notables.

Il m'est extrêmement agréable de vous avoir présenté cet aperçu sommaire sur l'Institut d'Égypte et ses membres qui, depuis un siècle, à travers de tant de péripéties et d'adversités supportées avec une noble endurance, ont pu maintenir allumé le flambeau des sciences qui succède à l'éclatante splendeur de l'Égypte ancienne.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΗ ΜΕΛΩΝ

ΡΑΔΙΟΜΕΤΕΩΡΟΛΟΓΙΑ. — Preliminary remarks on the propagation conditions between Martina-Franca and Corfu* by M. A. Anastasiades, L. N. Carapiperis, N. K. Kariambas, P. G. Paraskevopoulos.** Ἀνεκοινώθη ὑπὸ τοῦ κ. Ἰωάνν. Ξανθάκη***.

S U M M A R Y

As the signals from the Italian Television station Martina - Franca received at Corfu were found to be strong for a considerable percentage of

* This study was sponsored by a research grant from NATO's Scientific Committee.

** Μ. Α. ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ, Λ. Ν. ΚΑΡΑΠΙΠΕΡΗΣ, Ν. Κ. ΚΑΡΥΑΜΠΑΣ, Π. Γ. ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΣ, Παρατηρήσεις επί των συνθηκών της διαδόσεως των ηλεκτρομαγνητικών κυμάτων μεταξύ Martina - Franca και Κερκύρας.

*** Ἀνεκοινώθη κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 7ης Φεβρουαρίου 1968.